

SPIS TREŚCI

WSTĘP	13
1. ZARYS ROZWOJU I STANU MYŚLI EKONOMICZNEJ	17
1.1. Pierwociny myślenia i wiedzy ekonomicznej	17
1.2. Rozwój przedklasycznej myśli ekonomicznej	20
1.2.1. Pierwociny myśli ekonomicznej wiodących cywilizacji antycznych i starożytnych świata	20
1.2.2. Myśl ekonomiczna antycznej Grecji i starożytnego Rzymu	27
1.2.3. Myśl ekonomiczna feudalizmu	33
1.2.4. Myśl ekonomiczna okresu renesansu i racjonalizmu	41
1.3. Klasyczna myśl ekonomiczna	48
1.4. Neoklasyczne i poklasyczne teorie ekonomiczne	53
1.4.1. Neoklasyczne teorie ekonomiczne	53
1.4.2. Keynesowskie teorie ekonomiczne	58
1.5. Współczesna myśl ekonomiczna	59
1.5.1. Wyzwania wobec współczesnej myśli ekonomicznej	59
1.5.2. Obraz współczesnej myśli ekonomicznej	68
1.5.3. Charakterystyka ekonomii instytucjonalnej	78
1.5.4. Nowożytna i współczesna myśl ekonomiczna świata islamu	85
2. EKONOMIA JAKO DYSCYPLINA WIEDZY	99
2.1. Pojęcie i charakterystyka ekonomii	99
2.1.1. Definicje i podziały ekonomii	99
2.1.2. Podstawowe problemy ekonomiczne	106
2.1.3. Aparatura metodologiczna ekonomii	107
2.1.3.1. Kategorie ekonomiczne	107
2.1.3.2. Prawa ekonomiczne i prawa ekonomii	118
2.1.3.3. Teorie ekonomiczne	120
2.1.3.4. Metody, techniki i procedury badawcze	122
2.1.3.5. Narzędzia badawczo-analityczne	135
2.1.3.5.1. Modele	136

2.1.3.5.2. Tabele	137
2.1.3.5.3. Wykresy	139
2.1.3.5.4. Wyznaczniki, wskaźniki i mierniki	143
2.2. Polityka gospodarcza	147
2.2.1. Pojęcie polityki gospodarczej	148
2.2.2. Teoria polityki gospodarczej	150
2.2.2.1. Metody badawcze	157
2.2.2.2. Zakres	159
2.2.2.3. Funkcje	159
2.2.2.4. Praktyka polityki gospodarczej	160
2.2.2.5. Dziedziny i rodzaje polityki gospodarczej	161
2.2.2.6. Polityka gospodarcza a wyzwania cywilizacyjne	161
3. GOSPODARKA NARODOWA JAKO OBSZAR DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	165
3.1. Istota gospodarki narodowej	166
3.2. Struktura gospodarki narodowej	169
3.2.1. Struktura podmiotowa gospodarki narodowej	170
3.2.1.1. Gospodarstwa domowe	170
3.2.1.2. Przedsiębiorstwa	173
3.2.2. Struktura własnościowa gospodarki narodowej	177
3.2.3. Struktura prawno-organizacyjna gospodarki narodowej	178
3.2.3.1. Przedsiębiorstwa prywatne	179
3.2.3.1.1. Przedsiębiorstwa jednoosobowe	179
3.2.3.1.2. Spółki	181
3.2.3.1.2.1. Spółki osobowe	183
3.2.3.1.2.2. Spółki kapitałowe	187
3.2.3.1.3. Spółdzielnie	189
3.2.3.2. Przedsiębiorstwa publiczne	190
3.2.3.2.1. Przedsiębiorstwa państwowe	190
3.2.3.2.2. Przedsiębiorstwa komunalne	190
3.2.3.3. Przedsiębiorstwa mieszane	191
3.2.4. Struktura funkcjonalno-instytucjonalna (organizacyjno-instytucjonalna) gospodarki	191
3.2.5. Struktura produkcyjna (rzeczowa) gospodarki	194
3.2.6. Struktura zatrudnienia i kwalifikacji	195
3.2.7. Struktura stosowanych technologii	196
4. GOSPODAROWANIE JAKO PROBLEM EKONOMICZNY	199
4.1. Istota gospodarowania	199
4.1.1. Istota decyzji gospodarczych	200
4.1.2. Gospodarowanie jako proces decyzyjny	203

4.2. Zasoby gospodarcze i czynniki wytwórcze a czynniki produkcji	207
4.2.1. Istota zasobów gospodarczych jako źródeł czynników produkcji	207
4.2.2. Ograniczoność zasobów wobec możliwości gospodarowania	211
4.3. Formy działalności gospodarczej	216
4.4. Racjonalność gospodarczego postępowania	220
4.4.1. Istota, uwarunkowania i zasady racjonalnego gospodarowania	220
4.4.2. Racjonalność oczekiwań	221
4.4.3. Racjonalność postępowania	224
4.4.3.1. Zasady racjonalnego gospodarowania	225
4.4.3.2. Ekonomizacja decyzji	228
4.4.3.3. Ekonomizacja działań	228
4.4.3. Rachunek ekonomiczny jako metoda i narzędzie oceny działalności gospodarczej	231
4.4.4.1. Istota rachunku ekonomicznego	231
4.4.4.2. Rodzaje rachunku ekonomicznego	233
4.4.4.3. Pomiar efektywności gospodarowania	235
5. GOSPODARKA RYNKOWA	242
5.1. Powstanie i rozwój gospodarki rynkowej	243
5.2. Ogólna charakterystyka gospodarki rynkowej	243
5.2.1. Towar	245
5.2.2. Cena	246
5.2.3. Pieniądz	249
5.2.4. Rynek	254
5.3. Podstawowe mechanizmy rynku – istota i funkcjonowanie	259
5.3.1. Popyt	260
5.3.2. Podaż	261
5.3.3. Konkurencja	264
5.4. Modele współczesnych gospodarek rynkowych	266
5.4.1. Typy i rodzaje gospodarek rynkowych	266
5.4.2. Charakterystyka i ocena realności współczesnych modeli gospodarki rynkowej	270
5.5. Funkcjonowanie gospodarki narodowej w warunkach gospodarki rynkowej	289
5.5.1. Rynek w gospodarce narodowej	291
5.5.2. Państwo w gospodarce narodowej	297
5.5.2.1. Instytucja państwa	297
5.5.2.2. Ekonomiczne funkcje państwa w gospodarce rynkowej	303
5.5.2.3. Państwo jako podmiot wyboru społecznego	308
5.5.2.4. Odpaństwowienie gospodarki i życia społecznego	309

6. TEORIA I PRAKTYKA MIKROEKONOMII	316
6.1. Pojęcie i istota mikroekonomii	316
6.2. Płaszczyzny identyfikacji mikroekonomii	318
6.2.1. Podstawowe obszary zainteresowań mikroekonomii	319
6.2.1.1. Gospodarstwo domowe	319
6.2.1.2. Przedsiębiorstwo	320
6.2.1.3. Rynki i ich uczestnicy	321
6.2.1.4. Postępowanie gospodarcze	322
6.2.2. Podstawowe kategorie mikroekonomiczne	323
6.2.3. Podstawowe zasady mikroekonomii	325
6.2.4. Podstawowe teorie mikroekonomiczne	327
6.3. Analiza mikroekonomiczna i jej interpretacja	328
6.4. Praktyka mikroekonomiczna	335
6.4.1. Istota podstawowych problemów praktyki mikroekonomicznej	335
6.4.2. Polityka mikroekonomiczna	338
6.5. Współczesne poglądy na mikroekonomię	340
6.5.1. Poglądy głównych szkół mikroekonomicznych	340
6.5.1.1. Instytucjonalności	340
6.5.1.2. Zwolennicy teorii publicznych wyborów	343
6.5.1.3. Behawioryści	344
6.5.2. Główne obszary rozbieżności poglądów na mikroekonomię	345
7. RYNEK – POPYT, PODAŻ I CENA	349
7.1. Rynek w wymiarze mikroekonomicznym	349
7.2. Popyt w wymiarze mikroekonomicznym	352
7.2.1. Wielkość popytu	354
7.2.2. Funkcja popytu	356
7.2.3. Krzywa popytu	357
7.2.4. Prawo popytu	360
7.2.5. Elastyczność popytu	361
7.2.5.1. Elastyczność cenowa popytu	362
7.2.5.2. Krzyżowa elastyczność popytu	367
7.2.5.3. Dochodowa elastyczność popytu	368
7.3. Podaż w wymiarze mikroekonomicznym	371
7.3.1. Wielkość podaży	371
7.3.2. Funkcja podaży	373
7.3.3. Krzywa podaży	374
7.3.4. Prawo podaży	378
7.3.5. Elastyczność cenowa podaży	379
7.4. Prawo popytu i podaży	383

7.4.1. Typowe działanie prawa podaży i popytu – cena równowagi rynkowej	383
7.4.2. Nietypowy sposób działania prawa podaży i popytu	385
8. TEORIE WYBORU KONSUMENTA	390
8.1. Przesłanki teorii wyborów konsumenckich	390
8.2. Klasyczna teoria wyboru konsumenta	393
8.2.1. Podstawy klasycznej teorii wyboru konsumenta	393
8.2.2. Zachowania nabywcze konsumenta	396
8.2.2.1. Uwarunkowania i zasady zachowań nabywczych	399
8.2.2.1.1. Potrzeby konsumentów	400
8.2.2.1.1.1. Gusty konsumenta a jego obojętność	401
8.2.2.1.1.2. Preferencje konsumenta a użyteczność i substytucja konsumpcji	403
8.2.2.2. Ograniczenia zachowań nabywczych konsumenta	414
8.2.2.2.1. Budżetowe ograniczenia zachowań konsumenta	414
8.2.2.2.2. Cenowe ograniczenia zachowań konsumenta	419
8.2.3. Zachowania dostosowawcze konsumenta	421
8.2.3.1. Dostosowanie się konsumenta do zmiany dochodów	421
8.2.3.2. Dostosowanie się konsumenta do zmiany cen	426
8.2.3.3. Kształtowanie popytu rynkowego konsumenta	428
8.2.3.3.1. Popyt rynkowy konsumenta – prawa i paradoksy	429
8.2.3.3.2. Nadwyżka konsumenta	439
8.2.3.3.3. Nadwyżka konsumenta a paradoks wartości	443
8.3. Alternatywne koncepcje wyborów konsumenta	445
8.3.1. Koncepcja preferencji ujawnionych	447
8.3.2. Koncepcja wyborów satysfakcjonujących	449
8.3.3. Teorie szturchnięcia (impulsu) zakupów niezaplanowanych	450
9. TEORIE DECYZJI PRODUCENTA	457
9.1. Podstawy teorii decyzji producenta	457
9.2. Podwaliny klasycznego podejścia do teorii decyzji producenta	460
9.3. Alternatywne teorie decyzji producenta	464
9.3.1. Instytucjonalne podejście do teorii decyzji producenta	466
9.3.1.1. Teoria praw własności przedsiębiorstwa	468
9.3.1.2. Teorie agencji	470
9.3.1.3. Teorie kosztów transakcyjnych	474
9.3.1.4. Teoria kontraktów przedsiębiorstwa	475
9.3.1.5. Teoria korporacyjnej organizacji przedsiębiorstwa	477
9.3.2. Teorie menedżerskie	481
9.3.2.1. Model przedsiębiorstwa dążącego do maksymalizacji przychodów ze sprzedaży	482

9.3.2.2. Model przedsiębiorstwa dążącego do maksymalizacji własnej użyteczności	483
9.3.2.3. Model przedsiębiorstwa dążącego do maksymalizacji zrównoważonej stopy wzrostu	484
9.3.2.4. Model przedsiębiorstwa dążącego do maksymalizacji stopy wzrostu	484
9.3.2.5. Model przedsiębiorstwa oparty na koncepcji X-nieefektywności Harveya Leibensteina	485
9.3.3. Teorie przedsiębiorczości	486
9.3.3.1. Teorie behawioralne	486
9.3.3.2. Teorie biologiczne	487
9.3.3.3. Teorie innowacji	488
9.3.4. Teorie przedsiębiorstwa samorządowego	494
10. TEORIA DECYZJI PRODUCENTA – TEORIA PRODUKCJI	498
10.1. Istota teorii produkcji	498
10.2. Zasoby gospodarcze a czynniki produkcji	500
10.3. Funkcja produkcji	502
10.3.1. Dwuczynnikowe funkcje produkcji	503
10.3.2. Funkcja produkcji Cobba-Douglasa	505
10.3.3. Funkcje produkcji w wymiarze czynnika czasu	506
10.3.3.1. Funkcja produkcji w krótkim okresie	506
10.3.3.1.1. Funkcja produkcji w sytuacji jednego czynnika zmiennego i niezmienności pozostałych	507
10.3.3.1.2. Prawo malejących przychodów	508
10.3.3.1.3. Problemy decyzyjne produkcji w krótkim okresie	512
10.3.3.2. Funkcja produkcji w długim okresie	513
10.3.3.2.1. Postęp techniczny	514
10.3.3.2.2. Problemy decyzyjne produkcji w długim okresie	519
11. TEORIA DECYZJI PRODUCENTA – FUNKCJONOWANIE I ORGANIZACJA PRZEDSIĘBIORSTW	523
11.1. Przedsiębiorstwo w rynkowej gospodarce narodowej	523
11.2. Formy organizacyjne przedsiębiorstw	524
11.3. Struktura organizacyjna przedsiębiorstwa	530
11.4. Podstawy gospodarcze przedsiębiorstw	532
11.4.1. Majątek przedsiębiorstwa i jego struktura	532
11.4.2. Zasoby kapitałowe przedsiębiorstwa	535
11.4.3. Kredyt jako źródło zasilania kapitałowego przedsiębiorstwa	537
11.5. Podstawy rozwoju przedsiębiorstwa	540
11.5.1. Działalność inwestycyjna	540

11.5.2. Współczesne formy wspierania i rozszerzania działalności gospodarczej przedsiębiorstwa	542
11.5.2.1. Leasing	543
11.5.2.2. Faktoring	547
12. TEORIA DECYZJI PRODUCENTA – TEORIA PRZYCHODÓW I KOSZTÓW FUNKCJONOWANIA PRZEDSIĘBIORSTWA	556
12.1. Teoria przychodów przedsiębiorstwa	556
12.2. Teoria kosztów przedsiębiorstwa	557
12.2.1. Pojęcie kosztu jako kategorii ekonomicznej	558
12.2.2. Rodzaje kosztów funkcjonowania przedsiębiorstwa	559
12.2.2.1. Układ ewidencyjno-organizacyjny kosztów	560
12.2.2.1.1. Układ rodzajowy kosztów	560
12.2.2.1.2. Układ funkcjonalny kosztów	562
12.2.2.1.3. Układ kalkulacyjny kosztów	562
12.2.2.2. Układ analityczno-ekonomiczny	564
12.2.3. Koszty własne funkcjonowania przedsiębiorstwa	567
12.2.4. Koszty transakcyjne	570
12.3. Wynik działalności gospodarczej przedsiębiorstwa i jego oceny	576
12.3.1. Zasady ustalania wyniku działalności gospodarczej w przedsiębiorstwie	576
12.3.2. Rachunek wyniku (zysku i strat) przedsiębiorstwa	578
12.3.3. Rachunek kosztów w przedsiębiorstwie	580
13. TEORIA DECYZJI PRODUCENTA. PRZEDSIĘBIORSTWO JAKO UCZESTNIK RYNKU	585
13.1. Rodzaje przedsiębiorstw ze względu na konkurencję	585
13.1.1. Funkcjonowanie przedsiębiorstwa w warunkach konkurencji doskonałej	587
13.1.2. Popyt i podaż na produkty przedsiębiorstwa	588
13.1.3. Koszty, przychody i zyski przedsiębiorstwa	589
13.1.4. Równowaga przedsiębiorstwa w krótkim okresie	591
13.1.5. Równowaga przedsiębiorstwa w długim okresie	594
13.2. Funkcjonowanie przedsiębiorstwa w warunkach konkurencji niedoskonałej	595
13.2.1. Rodzaje przedsiębiorstw konkurencji niedoskonałej	595
13.2.2. Przedsiębiorstwa o ograniczonej konkurencyjności (monopolistyczne)	597
13.2.3. Instytucjonalne formy organizacyjne przedsiębiorstw monopolistycznych	598
13.2.3.1. Holding	598

13.2.3.2. Konglomerat	600
13.2.3.3. Syndykat	601
13.2.3.4. Trust	602
13.2.3.5. Koncern	602
13.2.4. Popyt i podaż na rynku konkurencji monopolistycznej	604
13.2.4.1. Równowaga przedsiębiorstwa w krótkim okresie	605
13.2.4.2. Równowaga przedsiębiorstwa w długim okresie	606
13.2.5. Przedsiębiorstwa typowo monopolistyczne	608
13.2.5.1. Pojęcie monopolu	608
13.2.5.2. Oligopol i duopol	609
13.2.5.2.1. Duopol i jego modele	610
13.2.5.2.2. Oligopol i jego modele	614
13.2.5.3. Monopol pełny	617
13.2.5.3.1. Popyt i podaż przedsiębiorstw monopolu pełnego	618
13.2.5.3.1.1. Krótkookresowa równowaga monopolu pełnego	619
13.2.5.3.1.2. Monopol pełny a dyskryminacja cenowa	622
13.2.5.3.1.3. Monopson	623
13.2.5.3.1.4. Kartel jako organizacja typowo monopolistyczna	624
13.3. Ustawodawstwo antymonopolowe	625
14. RYNKI CZYNNIKÓW PRODUKCJI	630
14.1. Zasoby gospodarcze a czynniki produkcji	631
14.2. Rynek czynników produkcji w gospodarce	632
14.2.1. Popyt na rynku czynników produkcji	634
14.2.1.1. Kształtowanie się popytu na jeden czynnik produkcji	637
14.2.1.2. Kształtowanie się popytu na wiele czynników produkcji	640
14.2.1.3. Popyt rynkowy na czynniki produkcji	642
14.2.2. Podaż na rynku czynników produkcji	643
14.3. Funkcjonowanie rynku czynników produkcji w gospodarce rynkowej	645
14.3.1. Rynki czynników produkcji w warunkach konkurencji	645
14.3.1.1. Rynek czynników produkcji w warunkach konkurencji doskonałej	646
14.3.1.2. Rynek czynników produkcji w warunkach konkurencji niedoskonałej	653
14.3.2. Rynki czynników produkcji w gospodarce rynkowej	654
14.3.2.1. Rynek pracy	655
14.3.2.2. Rynek kapitału	657
14.3.2.3. Rynek ziemi (surowców naturalnych)	660
BIBLIOGRAFIA	665
Spis schematów	675
Spis tabel	676
Spis wykresów	677